

Zeven kleine criminelen

zeven kleine criminelen

CHRISTIAN FRASCELLA

Vertaald door Henrieke Herber

moon

De vertaler ontving voor deze vertaling een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Tweede druk 2019

Tekst © 2010 Christian Frascella

Oorspronkelijke titel *Sette piccoli sospetti*

Oorspronkelijk uitgegeven door Fazi Editore

Nederlandse vertaling © 2011 Henrieke Herber en Moon, Amsterdam

Foto Julia de Boer

Omslagontwerp filmbeeld Sander Brouwer

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel Best

ISBN 978 90 488 4629 0

ISBN 978 90 488 4630 6 (e-book)

NUR 284

www.uitgeverijmoon.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Moon is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Aan Domenico Morreale, vriend voor het leven

*De jager stroopte de pels van de wolf af en nam hem
mee naar huis.*

Jacob en Wilhelm Grimm,
Roodkapje

1

Woensdag 21 mei

Ze waren allemaal ongeveer twaalf jaar oud toen ze besloten de plaatselijke bank te beroven. Het idee kwam van Billo en Gorilla.

Na afloop van een partijtje voetbal op het plein, terwijl ze zich al uithijgend opfristen aan het fonteintje, had Billo het ook bij de anderen geopperd.

‘Wat zouden jullie ervan zeggen als we eens wat geld verdienden?’

Ranacci had hem wantrouwend aangekeken. ‘Hoe bedoel je?’

Ranacci liep altijd ergens op te kauwen.

Billo was serieus. ‘Ik heb erover nagedacht. We hebben allemaal geldproblemen, behalve Corda dan...’

‘Dat is heus niet mijn schuld.’

‘Niemand zegt ook dat het jouw schuld is.’

‘Al heb hij wel heel veel en z’n vrienden maar heel weinig!’ zei Cecconi met een zwaar Napolitaans accent – zijn ouders kwamen uit Napels – en hij gaf hem een por.

Corda wilde geërgerd een stap bij hem vandaan zetten, maar Cecconi pakte zijn arm en draaide die in een oogwenk op zijn rug. ‘Aau!’ Het was een greep die zijn vader hem had geleerd. Een judotechniek, beweerde die.

‘Hou daarmee op, verdomme!’ stootte Billo op. Cecconi liet plotseling los, Corda viel achterover op de grond.

Iedereen lachte. Fostelli hielp Corda overeind.

'Hou op, zei ik!'

Ze werden allemaal stil.

Billo gaf een trap tegen een steen, die over het plein vloog en tegen een paal ketste.

'... kut, de paal!' riep Cecconi uit.

Billo wierp hem een boze blik toe. Als Billo je op die manier aankeek, was je waarschijnlijk wel te ver gegaan.

Cecconi staaarde naar de grond, alsof hij zojuist geld was kwijtgeraakt.

'Ik was aan het vertellen dat ik een plan heb bedacht,' begon Billo opnieuw.

Corda zei: 'Ja ja, jij en denken!'

'Doet je reet geen pijn meer?' zei Billo, zijn zwarte ogen tot spleetjes geknepen. 'Zo niet, dan kan ik 'm nog wel even verrot schoppen.'

'Wat heb je bedacht?' vroeg Fostelli om de spanning te breken.

'Een plan, zei ik.'

'Ja, dat snap ik... maar wat voor plan?'

Billo gebaarde het groepje mee te komen. Hij liep naar een van de bankjes aan het plein en klom op de leuning.

'Als wat ik zeg naar buiten komt, sla ik jullie allemaal op je bek!'

'Zeggen we ook niks tegen Gorilla?' vroeg Cecconi.

Eigenlijk heette hij Gorelli, maar iedereen noemde hem Gorilla en daar was hij trots op. Hij vond het leuk om met zijn vuisten op zijn borst te trommelen en oerkreten te slaken.

Hij was ervan overtuigd dat meisjes dat leuk vonden, want als hij dat deed moesten ze lachen.

'Het is net zo goed zijn plan als het mijne en ik heb hem gezegd dat hij moest komen,' zei Billo geïrriteerd. 'Maar hij

zei dat hij naar Totò, die oude komiek, wilde kijken op tv...
Naar Totò!

‘Totò is leuk, ik moet ’r ook om lachen. Welke film was ’t?’

Billo keek naar Ceconi’s goeiige, dromerige gezicht, zijn lichtblauwe Napoli-r-shirt, de verbleekte letters van het opschrift BUITONI. Hij trok een vies gezicht: ‘Die over die hoer van een zus van je, nou goed!’

Iedereen moest lachen, behalve één. Als er heilige zaken waren, in die tijd, waren dat de voetbalclub waar je fan van was en de vrouwen uit je familie. ‘Wat heb me zus d’rmee te maken?’ Hij gaf hem een duw, waarop Billo zich op hem stortte. Ceconi stond al klaar om zich te verdedigen. Een judohouding, natuurlijk.

‘Rustig, jongens,’ zei Fostelli op zijn volwassen toon. ‘Laten we blijven nadenken...’ hij legde zijn hand op Ceconi’s schouder en wierp Billo een sussende glimlach toe ‘en verder gaan.’

‘Met dank aan pastoor Fostelli,’ zei Billo. Toen keek hij hen een voor een aan. Niemand zei iets. ‘Het gaat om de bank.’

‘De bank?’ Ranacci spuugde een abrikozenpit uit. ‘Bedoel je... die bank?’ en hij wees op de dorpsbank, met de ingang aan de hoofdstraat.

‘Inderdaad,’ bevestigde Billo. ‘Die. Maar niet wijzen, verdomme, en je niet omdraaien om ernaar te kijken!’

Natuurlijk had iedereen zich al omgedraaid.

‘Jullie zijn echt eikels! Welke andere bank hebben we hier in Roccella? Kijk me aan!’

Iedereen keek hem aan.

Billo draaide zich om en liep weg. De anderen liepen mee.

‘Ik heb die bank goed bekeken. En ik heb een plan gemaakt.’

‘Een plan om wat te doen?’

‘Hem leeg te roven!’

'Jaaa! Cecconi sloeg met zijn hand tegen zijn voorhoofd.
'Je ben gestoord, jij!'

Corda lachte. 'Welke film heb je gezien, Billo? *Dog Afternoon?*'

Billo zette een stap in Corda's richting: 'Ten eerste heet die film *Dog Day Afternoon*, sufkop. Ten tweede zijn jij en die daar uit de bende gezet.' 'Die daar' was Cecconi. 'Ik heb slimme mensen nodig.' Hij keek naar Ranacci, hij keek naar de kleine Lonica.

'Wil je een bankoverval plegen?' vroeg Fostelli kalm.

'Precies. Daarom hebben we een bende nodig. De bende voor de bankoverval.'

'Hij is gestoord, die daar, ik zei 't al!'

Billo gaf Cecconi een zet. En daarna gaf hij Corda, omdat die er toch stond, een schop.

'Auu!'

'Laten we niet weer beginnen.' Opnieuw Fostelli. 'En leg jij het eens wat beter uit.'

Billo ging verder: 'Ik heb gepost. Ik heb tijden gecontroleerd. Ik heb geteld hoeveel mensen er daarbinnen werken.'

'De moeder van Muschio, die werkt er!' mengde Ranacci zich in het gesprek. 'Wil je de moeder van Muschio overvallen?' Muschio was gevaarlijk. Hij hoorde bij de bende van de Groten.

Toen Corda en Cecconi zich realiseerden dat Billo het echt meende, begonnen ze te dreinen: 'Wij willen ook de bank overvallen! We willen met jullie meedoen!'

'Stil!' Deze keer was het Fostelli die hun de mond snoerde. Toen zei hij tegen Billo: 'Ga eens verder.'

Billo somde alles op wat hij had ontdekt tijdens het posten. Ten eerste: 's ochtends om acht uur gingen de mannen in uniform met het vrachtwagentje geld halen; dat werd dan aangenomen door de directeur of de moeder van Muschio,

de onderdirectrice. Ten tweede: vlak voordat de mannen van het vrachtwagentje wegreden, begon de dienst van de beveiliging, dat kleine, dikke kereltje dat al voor de bank stond voordat zij waren geboren... Ten derde: als je de directeur, onderdirectrice, beveiligers en baliemedewerkers bij elkaar optelde, kwam je maar net aan zeven mensen. Zij waren zelf ook met z'n zevenen. Het was een gelijk gevecht. Ten vierde: even na sluitingstijd, om kwart voor vijf, ging de directeur of de onderdirectrice, afhankelijk van wie had geopend, naar huis, samen met twee medewerkers; er bleven dus één baas, twee baliemedewerkers en de beveiliging achter.

'Snappen jullie het?' vroeg Billo. 'Volgen jullie me?'

'Ja,' antwoordde Ranacci. 'Na sluitingstijd blijven ze met z'n vieren over.'

'Goed. Om vijf uur precies laat die dikzak van een beveiliging een kopje koffie bezorgen vanuit het café.' Hij wees op Bar Gianni, op de andere hoek van het plein. 'Hij bestelt dat voor zichzelf en voor die andere vent met het petje, de oudste medewerker. Een minuut later komt Propje, die dikke dochter van Gianni, met een dienblad met twee kopjes koffie erop aanlopen. Ondertussen blijven de baliemedewerkers en de baas binnen om geld te tellen. Moet je je voorstellen hoeveel briefjes er door hun handen gaan. Ze maken de kassa's leeg. Ze stoppen het geld in zakken. Ze bergen de zakken met geld op in de kelderkluis...'

'Wat is nou weer de kelderkluis?'

'De kelderkluis is waar ze de zakken leggen,' legde Corda geduldig uit.

'Snappen jullie het?' zei Billo weer. 'Is het helder?'

'Hmm...,' zei Fostelli.

Cecconi stootte Lonica aan om de sceptische toon van de Pastoor te benadrukken, maar Lonica besteedde geen aandacht aan hem. Hij dacht na.

‘Dat kopje koffie,’ ging Billo verder, ‘dat kopje koffie dat die twee altijd om vijf uur drinken, gaat ons helpen bij de overval.’

Het was Ranacci, ondertussen alweer op iets anders kauwend, die de vraag van de groep verwoordde: ‘Wat heeft dat kopje koffie er nou mee te maken?’

Daar had Billo op gewacht. Hij knikte bedachtzaam, alsof hij wilde zeggen: hier wilde ik jullie hebben, soldaten.

‘Het gaat niet echt om de koffie.’ Hij trok zijn wenkbrauwen op. En hij voegde eraan toe: ‘Maar om Propje!’

Niemand wilde Propje, die in werkelijkheid Letizia heette, net veertien jaar was en als serveerster in het café van haar vader werkte. Niemand wilde haar omdat ze meer dan tachtig kilo woog en zo’n anderhalve meter lang was.

De klanten in het café deden net alsof ze de plakkerige, warrige haren niet zagen, dat eeuwig vochtige plukje dons onder haar neus.

Propje wist dus dat zij Propje was. Maar, om de een of andere duistere reden, leek ze er niet heel erg mee te zitten en droeg ze haar lot met de gelukkige, kalme blik van een koe in de wei.

‘Wat wij moeten doen,’ zei Billo, ‘is uitzoeken wie van ons Propje kan versieren. Van Propje naar de koffie is maar een kleine stap.’

Fostelli verdreef de mist die nog in het hoofd van de vrienden hing: ‘Je zegt dus eigenlijk dat een van ons Propje moet... het moet aanleggen met Propje, om daarna een verdovend middel in de koffie te doen die zij naar de beveiliging en die andere man brengt? En daarna overvallen we de bank, dat klopt toch?’ Zijn stem had een pessimistische ondertoon.

‘Jezus maria, ben je doorgedraaid zonder dat wij ’t hebben gemerkt of zo?’ schreeuwde Cecconi.

Billo vertrok geen spier. ‘De Pastoor heeft het goed gezegd. Nu hebben we alleen nog maar een vrijwilliger nodig die haar versiert. Ik heb het plan al klaar.’

Ranacci tufte op de grond. Een windvlaag blies de fluim over de schoenen van Billo, die niets zei. Ook dat was te verwachten: dat Ranacci, dwarsligger en bangerik eerste klas, zich terugtrok. ‘Je bent gek, jij,’ verklaarde die inderdaad. ‘Wie heeft nou het lef om zo’n belachelijk plan uit te voeren? Echt niet. Geen haar op m’n hoofd.’ Na die woorden tufte hij opnieuw, deze keer de andere kant op.

‘Watjes zul je altijd hebben,’ zei Billo plechtig. ‘En jij bent een watje, Ranacci!’

‘Nou...’ probeerde de Pastoor. Maar deze keer kwam hij niet tussenbeide. Ook de anderen hielden zich afzijdig.

Ranacci deed een stap in de richting van Billo. ‘Hé, noem iemand anders maar een watje, ja? Ik durf het tenminste in je gezicht te zeggen als het moet, en dat is vaak, omdat je altijd met van die belachelijke plannen komt... Niet zoals deze jongens hier,’ en hij knikte naar de anderen, ‘die je uitlachen zodra je je omdraait.’

‘Dus juist jij die het meeste lef heeft wil er niets van weten?’ sarde Billo hem. ‘Jij wilt niet meedoen?’

‘Je zegt het!’

‘Oké... maar niet kraken, geen knaken.’

Ranacci keek op zijn neus. ‘Wil je dan...’ probeerde hij, ‘wil je dan echt de bank leegroven? Ben je debiel geworden?’

‘Dat niet. Maar het plan ligt er. En mocht het lukken, weet je hoeveel geld we dan hebben, Ranacci van me?’

Knaken.

Geld.

Ranacci wankelde eventjes.

‘En wie zegt er,’ ging Billo verder, ‘dat jij Propje voor je rekening moet nemen? Niemand.’

‘Inderdaad,’ beaamde Ranacci. ‘Niemand.’

‘Het gaat hier niet om propjes,’ ging Billo verder, ‘maar om wat je erbij krijgt. Geld. Om te doen wat we willen. Lonica kan eindelijk zijn eigen bokshandschoenen kopen en jou, Cecconi, pakken ze het nieuwe shirt van Maradonna niet meer af...’

Cecconi sperde zijn ogen wijd open: ‘Of dat van Careca.’

‘Wat jij wilt, Ceccò... en voetbalplaatjes, nieuwe kikken voor mij. Maar wat zeg ik... nieuwe fietsen! Een Atari! Misschien wel een huisje dat we met z’n allen kunnen huren, als ons eigen honk. Stel je eens voor! Hoezo rottige pleinen...’

‘Hoezo Park van de Groten?!’ riep Lonica, die al een paar schijnbewegingen maakte met zijn denkbeeldige handschoenen.

‘We lusten ze rauw, de Groten, met een honk dat helemaal voor ons is,’ zei Ranacci dromerig.

‘Recht in Muschio’s gezicht!’ zei Lonica.

Ze schreeuwden nu allemaal door elkaar. Zelfs Fostelli werd meegesleept in het enthousiasme: ‘Hoezo Muschio?!’

‘Hoezo Groten?!’

‘Hoezo Mexicaan?!’

Het gekakel hield abrupt op.

Het was Corda die het had gezegd.

Lonica trok wit weg, Ranacci was gestopt met kauwen. Fostelli en Cecconi keken nerveus om zich heen.

Billo, ook bleekjes, staarde hem aan: ‘Wat heb jij, joh?!’

Corda boog zijn hoofd. ‘Sorry... sorry.’

‘Die naam...’

‘Ik... ik weet het,’ stamelde Corda.

De jongens stonden in een halve cirkel en zwegen nog

enkele ogenblikken, tot Ranacci's kaken hun werk hervatten.

'En hoe... hoe wordt dan besloten wie de vrijwilliger is?' vroeg Corda, zijn keel schrapend.

'Ja, hoe?' vroeg ook Cecconi. Hij zag zichzelf al op het zadel van een 'toerdefrans'-fiets.

Ze waren allemaal weer rustig. Billo voelde dat hij hen in zijn macht had. 'Oké, ook al is het mijn plan, toch doe ik mee. We houden een hardlooptwedstrijd. Wie laatste wordt, versiert Propje. Of wie zich als eerste terugtrekt.'

Opnieuw een stilte.

Doordrongen van het risico keken de zeven op het plein elkaar vorsend aan, bevestiging zoekend voor hun eigen angst.

'En als iemand haar niet wil?' waagde Cecconi. 'Wat gebeurt 'r dan met hem?'

'Dan gebeurt er niets met hem,' antwoordde Billo. 'Alleen krijgt hij dan geen deel van de buit. Wij met allemaal nieuwe spullen en mooie meiden, en hij zit thuis te rukken.'

'Hmm...'

'En hij wordt uit de bende gegooid, natuurlijk.'

'Hmm...'

'Want het is net als bij de drie musketiers: een voor allen en allen voor een. Als dat nog niet duidelijk was.' Hij keek hem aan. 'Was dat duidelijk, Cecconi?'

'Hmm hhm,' zei hij terwijl hij schoorvoetend knikte. 'Duidelijk, ja.'

Fostelli krabde op zijn kruin: 'Ik heb ethische bezwaren, Billo. Ik herinner jullie eraan dat, ook al zou de overval lukken, het niet netjes is om te stelen. Het is niet netjes om te liegen. Enzovoort. Wat doen we daarmee?'

Ranacci trok zijn wenkbrauw op, in afwachting van het antwoord.

Billo leek erover na te denken. Toen draaide hij zich om en deed nog een paar passen in de richting van de verste hoek van het plein.

De anderen gingen opnieuw om hem heen staan.

‘De Pastoor zegt het mooi... “ethisch”.’ Onmiddellijk wond hij zich op. ‘Ethische bezwaren, wat een gelul! Word toch wakker! Kijk naar jezelf, Pastoor. Kijk allemaal naar jezelf. We hebben niks. Geen reet. Kijk eens hoe we erbij lopen. Broeken en t-shirts die op de markt gekocht zijn. De meiden ontlopen ons. Nooit een cent, zelfs niet voor een ijsje. Schooiers, laten we het maar eerlijk zeggen. Bedelaars worden we, allemaal, behalve Corda. En misschien hij ook wel! Misschien valt zijn vader in ongenade en is hij niet langer het zoontje van een advocaat met banden met de burgemeester maar zit hij opeens samen met ons in de stront, misschien nog wel dieper, wie weet? Want wij zijn er tenminste aan gewend...’

Corda's gezicht versomberde.

‘Met een rein geweten wassen we onze oksels niet als ze stinken, vrienden!’ schreeuwde Billo. Toen dempte hij zijn stem. ‘Of willen jullie net als je ouders worden?’

Ze dachten allemaal aan hun ouders, of aan wie die rol vervulde.

Onverwachts was het Ranacci die als eerste antwoordde. ‘Ik doe mee,’ zei hij.

‘Ik ook,’ zei Lonica.

‘Een poging kunnen we altijd wagen,’ gaf de Pastoor toe.

Ceconci kromp ineem. ‘Oké, dan,’ zei hij uiteindelijk. ‘En wanneer houden we ’m, die wedstrijd?’

‘Overmorgen. Er is geen tijd te verliezen.’

‘En Gorilla?’ vroeg hij nog. ‘Doet die ook mee?’

‘Jazeker. Dat hebben we al afgesproken.’

‘Maar...’ begon de kleine Lonica. Maar hij onderbrak zichzelf. Hij keek naar iets achter Billo.

Iedereen volgde zijn blik.

Midden op het plein, een dienblad in haar hand, haar tred verzwaard door de kilo's die ze met zich meedroeg, liep Propje.

'Kut!' zei Fostelli, die niet gewend was aan dergelijke uitdrukkingen.

Ranacci moest hoesten.

Zich bewust van hun blikken, ging Propje rechterop lopen, als een topmodel op de catwalk. Ze tilde het dienblad op, dat tegen haar dikke boezem stootte en even overhelde, waardoor de kopjes rinkelden. Voordat het onherstelbare gebeurde, corrigeerde ze zichzelf met een ervaren beweging van haar onderarm, om vervolgens verder te lopen in de richting van de bank. Ze stak de straat over en kwam aan bij het gebouw waar op de begane grond de bank was gevestigd. Voor de deur bleef ze staan.

De beveiliging kwam naar buiten, samen met een spich-tige medewerker met een verkreukeld petje.

Ze lieten de deuren openstaan.

Nadat ze er suiker in hadden gedaan, dronken ze de koffie op. De beveiliging stak tevreden zijn duim omhoog. Toen bleven ze minstens vijf minuten staan kletsen met Propje, die vaak moest lachen, haar dikke hoofd achtervergooiend.

'Gezien?' vroeg Billo uiteindelijk.

't Is echt een lelijk wijf!' zei Cecconi.

'Nee, dat niet! Hebben jullie gezien dat ze alle twee naar buiten komen om koffie te drinken en een behoorlijk tijdje voor het gebouw blijven staan?'

'Ja.'

'Hebben jullie gezien dat ze de deuren openlaten?'

'Ja...'

'Weten jullie dus wat het betekent als wij een slaappil in die koffie stoppen?'

Ranacci: 'Dat ze tegen de vlakke gaan.'

Fostelli: 'En de ingang onbewaakt achterlaten.'

Lonìca: 'Iemand kan zomaar de bank in lopen.'

Billo, triomfantelijk: 'En die iemand kunnen wij zijn!'

Ze keken elkaar opgewonden en ongeduldig aan.

Concorda begon op de plaats te rennen, luidruchtig door zijn mond ademend.

'Wat doe jij nou, joh?' vroeg Ranacci.

'Trainen. Om niet als laatste aan te komen en met dat gedrocht opgescheept te zitten.'

Iedereen, hijzelf inbegrepen, barstte in lachen uit. Een nerveus lachen.

Op weg naar huis liep Billo langs het winkeltje van Melo de schoenmaker. De man zat buiten een sigaret te roken en stak zijn hand naar hem op, zoals hij bij iedereen deed.

Billo zwaaide terug zonder stil te blijven staan.

'Wacht even,' zei Melo, terwijl hij over de stoep naar hem toe liep.

Billo bekeek hem nieuwsgierig. Een jaar of vijftig, dik, donker haar dat glansde als pas gepeetste instappers.

'Jij bent Emanuele, toch?' vroeg hij hem.

Billo stak zijn borst vooruit. 'Ik ben Billo.'

'Maar je naam... je voornaam is toch Emanuele?'

'Ja. Maar ik gebruik liever mijn achternaam. Billo, klaar.'

De schoenmaker lachte onder zijn zwarte, goedverzorgde snor.

'Net als in het leger,' zei hij.

Billo knikte. 'Net als op school.'

'Net als op het veld,' besloot Melo. Toen nam hij een snelle trek van wat er over was van zijn sigaret. 'Ik heb je zien spelen, Billo.'

‘O ja?’

‘Afgelopen zondag. Je bent heel goed.’

Billo was blij met het compliment, ook al wist hij al dat hij goed was met een bal aan zijn voeten. Hij speelde al bij Roccellese, de plaatselijke club, toen hij nog in de eerste klas van de basisschool zat. De broer van zijn moeder, oom Michele, had hem meegenomen naar het veld en alle regels uitgelegd, zelfs hoe buitenspel werkte. Hij had hem ingeschreven bij de F'jes vlak voordat hij naar Duitsland ging. Als hij belde was dat niet voor zijn zus, maar voor Emanuele, om te praten over voetbal en over zijn carrière. ‘Ik zorg dat je wordt gekocht door Leverkusen!’ zei hij. ‘Dan kom jij hier ook wonen en zie je het verschil met die puinzooi in Italië.’

Maar aan zijn treurige stem was te horen dat hij dan misschien niet heel Italië maar toch wel Roccella miste.

‘Dank je,’ zei Billo tegen de schoenmaker.

Die trapte de sigaret uit met de hak van zijn schoen. Hij grijnsde. ‘Hierdoor heb ik nou te eten. Door al die rokers die hun zolen branden.’

Billo knikte. ‘Als ze geen asbakken hadden uitgevonden, was jij nu miljonair geweest!’

De schoenmaker barstte in lachen uit. ‘Ik denk dat je gelijk hebt.’ Toen werd hij weer ernstig. ‘Luister eens, heb jij een makelaar?’

‘Nee,’ antwoordde Billo opgewonden. ‘Hoezo?’

‘Omdat ik er een ken, hij woont in Vincipasso, vlak bij Roccella.’

‘Ik weet waar Vincipasso ligt.’

‘Dus afgelopen zondag na de wedstrijd dacht ik: die jongen moet ik laten zien aan Nicola Santovito.’

‘En wie is Nicola Santovito?’

‘Een makelaar dus.’

‘O ja.’

‘Als Nicola je ziet spelen neemt hij je volgens mij onder contract en zoekt hij een mooie club voor je!’

Billo zei niets, maar keek hem met grote ogen aan.

‘Waar spelen jullie komende zondag?’

‘Thuis, tegen Monteposchiese! Zij staan eerste en wij tweede, met een punt verschil!’

‘De grote match van het seizoen! Dan kom ik kijken en probeer ik m’n vriend mee te nemen!’

‘Dank je wel...’ begon Billo, maar Melo onderbrak hem met een handgebaar alsof hij wilde zeggen ‘het is wel goed, hoor’, en hij liep weer terug naar zijn plek.

Corda kwam om tien voor zeven thuis. Roerloos bleef hij, nog nahijgend, luisteren naar het getik van het bestek dat uit de eetkamer kwam. Hij wist dat ze net begonnen waren. Misschien, dacht hij, zouden ze er deze keer niets van zeggen.

Nenette dook op uit de keuken. ‘Goedenavond, Vittorio, uw familie zit al aan tafel. En u bent te laat!’

Corda knikte.

‘Uw moeder heeft gezegd dat u al weet wat uw straf is...’

‘Kunnen we niet net doen, Nenette, alsof ik er al ben geweest?’ probeerde hij fluisterend, scherp luisterend naar wat er verderop gebeurde. ‘Ze hebben niet eens gemerkt dat ik ben thuisgekomen.’

‘Dat denk je maar, Vittorio!’ klonk de ijzingwekkende stem van zijn vader vanuit de eetkamer.

‘Er kwam even iets tussen, papa,’ zei hij zonder dat hij de kamer binnen durfde te gaan, tegen de muur sprekend met de blik van de gouvernante op zich gericht.

‘Jij hebt je te houden aan onze tijden. Je broer Germano heeft het, in al die jaren dat hij in dit huis heeft gewoond,

nog nooit in zijn hoofd gehaald om te laat te komen voor het eten.' Dat was zijn moeder. 'Nenette?'

Nenette liep de eetkamer binnen. 'Ja, mevrouw?'

'Breng jij hem maar.'

Een meisjesstemmetje trof hem: 'Ja, breng hem naar de Kaarsjeskamer. Dat is de beste plek voor hem.'

'Eet jij maar door, Ludovica!' gebod vader.

Nenette liep achterwaarts de eetkamer uit, zonder het echtpaar Corda de rug toe te keren. Ze richtte haar diepblauwe ogen op de jongen en probeerde streng te kijken. Uiteindelijk was ze maar zeven jaar ouder dan hij. 'Kom mee, Vittorio!'

Hij liep achter haar aan de lange gang door, zonder de eetkamer in te kijken.

Ludovica lachte zachtjes.

'Stil zijn en eten,' zei haar moeder. 'Of we sturen jou er ook heen.'

Ze kwamen bij een deur aan die kleiner en smaller was dan de andere. Nenette liet hem binnen. 'Gaat u maar.'

Het kamertje was niet groter dan één bij twee meter. Als een rood oog in het donker verspreidde een kaarsje een triest en zwak licht over een houten knielbank.

Nenette haalde het kussen van de knielbank en wees met een vinger naar het kale hout.

Corda herinnerde zich de pijn, en nog voordat hij zijn knieën erop zette ontsnapte hem een jammerklacht.

'Doet u nu maar boete, Vittorio. En probeer wat meer te lijken op meneer Germano.'

Op zijn knieën op het harde hout, terwijl zijn ogen snel wendden aan het halfduister, vouwde Corda zijn handen.

'Er wordt in dit huis om halfzeven gegeten. Vergeet dat niet,' zei Nenette, terwijl ze de deur achter hem dichttrok.

In het pikkedonker, dat werd doorboord door het vlammetje, terwijl het steeds warmer werd, dacht Corda aan zijn broer, ver weg op een of ander kamertje op een kostschool in Zwitserland. Aan hoe perfect hij wel moest zijn als zelfs Nenette, die nooit een naam goed zei, die van Germano foutloos uitsprak.

Vier grote gebouwen, even hoog als breed, met in totaal honderdtwintig appartementen keken uit op een binnenplaats waar de kleine kinderen konden spelen. Hun familieleden hielden hen vanaf de balkons in de gaten, zich vooroverbuigend over het wasgoed dat hing te drogen.

Nadat hij door de kale gang was gelopen en door de achteruitgang de binnenplaats op was gestapt, kwam Billo in een groep schreeuwende kleintjes terecht, allemaal tussen de drie en de acht jaar, die rondrenden en elkaar riepen in een of ander zelfverzonden spel. Eentje stak met kop en schouders boven de anderen uit: Antonio Gorelli, bijnaam Gorilla, die verstrooid tegen een halflege bal stond te trappen.

‘Gorì,’ riep Billo hem. ‘En, leuke film, met Totò?’

Gorilla draaide zich om: onder zijn halflange, zwarte haar had hij een blauw oog. Op zijn kin zat een paarsige buil. Hij probeerde te glimlachen, zonder al te veel succes. ‘Ha, Billo,’ zei hij met een dun stemmetje.

Billo had hem al duizend keer zo toegetakeld gezien. Maar nog steeds had het op hem dezelfde uitwerking. Het was Gorilla’s broer Giuliano die hem sloeg. ‘Wat is er met je gebeurd?’ vroeg hij desondanks.

Gorilla wist dat Billo het wist en dat iedereen het wist. ‘Ik ben gevallen en heb mijn hoofd tegen de tafel gestoten.’

Hij viel altijd, zo hield hij verlegen vol tegenover de buitenwereld. En hij stootte zich. Tegen de tafel, tegen de stoel,

tegen een kastdeur die openstond. Hij zei dat hij last had van duizelingen.

Billo wendde zijn blik af van zijn gehavende gezicht. 'De anderen doen mee met de bankoverval.'

Gorilla trapte de bal een eind weg.

Dealen, wat zijn broer hem dwong te doen, was net zo goed een misdrijf als een overval plegen. Maar een overval duurde maar een paar minuten, en hij hoefde aan niemand verantwoording af te leggen. Al helemaal niet aan Giuliano. En daarna zou hij vrij zijn om te vertrekken. Het maakte niet uit waarheen. Als je geld had kon je je van alles veroorloven. Misschien ging hij wel naar Amerika. Een paspoort zou hij wel kopen. Een paspoort met zijn foto erin en een valse naam. Hij zou nooit meer terugkomen.

'Het is dus afgesproken?' vroeg Gorilla.

'Ja. Ook de hardloopwedstrijd.'

'Oké.'

'Emanuè!' schreeuwde de stem van een oude vrouw.

'Emanuè, naar boven komen en handen wassen, je moet eten.'

Billo keek Gorilla aan. 'Lukt het... lukt het je om mee te rennen, met de wedstrijd?'

'Meen je dat nou?' Gorilla vertrok zijn pijnlijke gezicht tot een lach. 'Zelfs op krukken versla ik jullie nog!'

Billo lachte met hem mee.

Alle twee wisten ze dat winnen niet het belangrijkste was. Als je maar geen laatste werd.

En laatste zouden zij niet worden. Echt niet.

Billo's oma had een porseleinen gezicht, licht gebarsten bij haar mond en in haar hals, dezelfde, stevige, lichaamsbouw als Billo's moeder, Anna. Die zat op dat moment, zoals altijd, op het balkon aan de straatkant.

Ze zei dat ze het in huis niet uithield; het enige wat ze graag deed was uitkijken over Roccella, omringd door de bergen, niet heel ver van de zee. Maar iedereen wist dat ze op die houten leunstoel, met vergeelde damesbladen en romannetjes om zich heen, zat te wachten op haar man Alberto.

Hij was vertrokken toen Billo zes jaar was. In het hoofd van de jongen werd de herinnering aan hem steeds vager: een lange man met een onverzorgde baard, een strenge blik. Hij woonde in Noord-Italië, mensen uit Roccella waren hem een paar keer tegengekomen in de trein, waar hij werkte als conducteur. Hij had nooit een scheiding aangevraagd en niemand wist waarom hij niet meer was teruggekomen. Elke maand stuurde hij keurig wat geld, maar niets anders. Ver weg, gevlucht, gehaat door zijn schoonmoeder en ook een beetje door zijn zoon.

Maar niet door zijn vrouw, die op hem wachtte, terwijl haar moeder Giovanna voor Billo en het huis zorgde. De familie moest rondkomen van de toelage van Alberto en het pensioen van opa Nicola, voormalig postbode in Roccella, al meer dan vijftien jaar dood.

‘Aan tafel, het is bijna klaar,’ zei oma.

Billo wierp een blik op het balkon. Zijn moeder zat voor zich uit te kijken, een opengeslagen boek op haar schoot. ‘Oma...’ zei hij.

‘Ja?’ vroeg ze vanaf haar plek aan het fornuis.

‘Mag ik er een?’

Oma gebaarde dat hij zijn mond moest houden. Toen stak ze haar hand in de wijde hals van haar jurk en haalde een pakje van tien sigaretten tevoorschijn. Ze draaide de vlam van het fornuis laag en wenkte Billo. Hij liep met haar mee naar haar kamer.

Oma's kamer was sober ingericht, uit het oude huis waar

ze met haar man had gewoond, had ze alleen het hoogst noodzakelijke meegenomen. Linnengoed, een paar foto's, een bureautje.

Ze deed het raam open, dat uitkeek op de binnenplaats, en Billo schoof twee stoelen bij. Oma Giovanna haalde uit een la een badstof kous tevoorschijn en rolde die uit. Er kwamen een asbak en een kleine aansteker tevoorschijn.

Ze gingen zitten. Billo stak eerst de sigaret van zijn oma aan, toen die van hem.

'Ah!' zei de vrouw.

'Ah!' zei Billo ook, met een glimlach.

Oma inhaleerde diep en trok toen een ernstig gezicht: 'En,' vroeg ze, 'heb je nog nieuws over die smeerlap?'

'Na school heb ik een uur lang voor zijn huis gestaan,' antwoordde Billo. 'Hij is maar twintig seconden buiten geweest, rond een uur of twee, om het tafelkleed uit te schudden.' Hij glimlachte als iemand die alles doorhad.

Oma bevroor. 'Hij schudde het tafelkleed uit? Wat is daar mis mee?'

Billo loog. Hij was die dag niet gaan posten voor het huis van de oude Gaetano Moretti. Gaetano's vrouw Imma, de zus van Billo's oma, was pas overleden en de gepensioneerde leraar was als weduwnaar achtergebleven. Al sinds een maand hield Billo hem in de gaten en hij had nog niets schokkends ontdekt. Het gedrag van de gerenommeerde leraar zou omschreven kunnen worden als onberispelijk: bijna de hele dag thuis, af en toe een uitstapje naar de Bar Azzurro voor een potje kaarten met de andere bejaarden; bezoeken aan het kerkhof, altijd met een bosje margrietten voor de overledene; de boodschappen in de buurtsupermarkt op dinsdag en vrijdag.

Maar volgens oma Giovanna hield Gaetano Moretti iets achter. Nog geen twee dagen na de begrafenis van haar zus

had ze hem in het park betrappt met Giadina Monferro, de weduwe Comotti, ook een voormalig docent. Ze geloofde niet dat het om een toevallige ontmoeting ging. De twee leken haar iets te vertrouwelijk, toen zij hen verstopt achter een boom met gretige blik bespioneerde. Gekweld door de gedachte dat haar zwager die goede ziel van een Imma ontrouw zou zijn, had oma Giovanna haar kleinzoon gevraagd om de gangen van de leraar na te gaan. In ruil daarvoor zou ze hem een paar sigaretten toestoppen en niet aan zijn moeder vertellen dat zij hem betrappt had toen hij in haar spullen rommelde op zoek naar het pakje van tien, dat zij vanaf dat moment altijd bij zich droeg.

Billo liet wat as vallen. Toen keek hij zijn oma met een ernstig gezicht aan: 'Te veel kruimels, voor een man alleen. Ze waren minstens met z'n tweeën.'

'Met z'n tweeën?!' Oma Giovanna, die niet zoveel meer kon hebben, stond woedend op.

'Met z'n tweeën,' bevestigde Billo.

'Kruimels van twee mensen? Zeker weten?'

'Zo zeker als het vandaag woensdag is, oma.'

De vrouw drukte de sigaret uit in de asbak. 'Het varken!' gromde ze. 'Mijn arme zus! Bedrogen, en wie weet hoelang al. Sinds haar ziekte, wed ik. Losbandig zwijn!' Ze bracht haar vuist naar haar mond, de blauwe aderen lagen dik op de gevlekte huid van haar hand. 'Als ik hem hier voor me had... o, dan zou ik hem vermoorden!'

Billo werd bang dat hij had overdreven, dat zijn oma ter plekke zou bezwijken. 'Rustig nou maar...' zei hij, 'rustig.'

'Emanuè!' brieste ze. 'Waren het alleen maar kruimels, of heb je nog andere dingen gezien, die je me niet wilt vertellen? Zeg op!'

'Kom eerst weer even zitten, oma,' zei hij.

'Dat wil ik niet.'

‘Blijf dan maar staan...’ Hij schraapte zijn keel terwijl hij zijn sigaret uitdrukte in de asbak. ‘Maar ik heb geen bewijzen. Ik moest weg, want er werd op me gewacht.’

‘En kon je niet nog even blijven?’

‘Oma, ik heb nog meer te doen! Ik heb een leven. Ik kan niet bij hem rond blijven hangen!’

De vrouw zakte neer op de stoel. ‘Hm...’ gaf ze na een tijdje toe, een lichte huivering in haar stem, ‘harde bewijzen zijn er eigenlijk niet.’

‘Helaas niet.’

Ze ontspande haar gezicht. ‘Sorry,’ zei ze.

Billo voelde zich schuldig. ‘Het geeft niet. Morgen zal ik nog beter kijken, daar voor de deur.’

Oma lachte haar glimmende kunstgebit bloot. ‘Heb je honger?’

Ranacci zat te eten, zijn blik onafgebroken gericht op zijn vader.

‘Dus ik naar die baas daar en ik zeg: “Hoor eens, onze eisen zijn zus en zo...” Die vent kijkt me met grote ogen aan, alsof ik hem ik-weet-niet-wat vraag. “Anders,” zeg ik, “beginnen we vanaf morgen met prikacties totdat jullie toegeven.” En die vent zegt: “Hm, hm, wat is nou weer een prikactie, hm, hm, da’s zeker het nieuwste van het nieuwste?” Zijn zoon en zijn vrouw Ida barstten in lachen uit.

Andrea Ranacci, blond, brede schouders, was vakbondsfunctionaris. Hij reisde heel Italië door, de ene dag was hij in het noorden, twee dagen later op een van de eilanden, zonder ooit meer te verdienen dan een miezerige onkostenvergoeding en een schouderklopje als het hem lukte iets voor elkaar te krijgen, of een onverschillige stilte als de onderhandelingen misliepen.

Hij glimlachte met zijn ogen, trots op zichzelf. “Jij bent

een baas," zei ik hem, "en je weet niet eens wat een prikactie is?" Nou, toen heb ik het hem haarfijn uitgelegd. Hij keek naar zijn zoon. 'Vertel jij het eens, Italo, wat een prikactie is.'

Ranacci antwoordde direct: 'Een halfuur lang werken, het volgende halfuur met je armen over elkaar zitten, dan weer werken enzovoort, acht uur lang! Om ze zenuwachtig te maken, de bazen, want een prikactie is erger dan een doorlopende staking.' Zijn vader schudde hem liefdevol door elkaar. 'Precies! Met het bijkomende probleem...' hij draaide zich om naar zijn vrouw. 'Ida?'

'Met het bijkomende probleem dat de machines, na tien minuten pauze, vanzelf uitschakelen en dus, als de productie weer op gang komt, opnieuw ingeschakeld moeten worden en moeten opwarmen, en dan is er weer een kwartier voorbij!' antwoordde zij, als een brave leerlinge.

Andrea Ranacci boog zich over de tafel om zijn vrouw op haar mond te kussen. Zij bloosde.

Zijn zoon keek de andere kant uit, maar was blij.

'Dus,' ging vader verder, 'heeft hij toegegeven. Hij heeft het uurloon opgehoogd en eenvijfde boven op de nachtelijke overuren gelegd. En weten jullie wat hij zei hij toen we elkaar na de ondertekening de hand schudden? "U bent echt een keiharde, Ranacci..."' zei hij. Ik antwoordde hem...'

"Ik ben geen keiharde," vulde zijn zoon aan, "ik ben alleen iemand die geen compromissen sluit!"

'Goed zo, Italo,' zei zijn moeder.

Andrea Ranacci glimlachte naar zijn zoon. 'Precies, Italo, zo zei ik het.'

Na die opmerking aten ze verder van de pasta en aardappels, een tevreden uitdrukking op hun gezicht, totdat vader en zoon zich, na de laatste hap, realiseerden dat ze geen vlees kregen, die avond. Ze keken naar Ida, die haar schouders ophaalde.

Er zat niets anders op dan de borden tot op de laatste kruimel leeg te maken.

Het driewielige vrachtwagentje stond geparkeerd voor de oude boerderij van de familie Cecconi. Ze konden het voertuig vanuit het keukenraam in de gaten houden. Op de wagen lagen het fruit en de groente die die dag niet waren verkocht. Het echtpaar Cecconi, Vito en Sonia, had geen vergunning. Ze trokken door Roccella om hun waar illegaal te verkopen, biddend dat ze geen politieagenten tegenkwamen. Als ze 's avonds naar huis reden keken ze elkaar veelbetekenend aan en sloegen een kruisje.

'Weinig aubergines verkocht, vandaag,' zei Vito terwijl hij naar de laadbak van het vrachtwagentje keek.

'Als we wat vroeger waren opgestaan, hadden we betere gehad, maar jij komt nooit je bed uit 's ochtends! Dan zitten we opgescheept met de restjes van anderen,' antwoordde zijn vrouw bars.

'Je had ook Salvatore mee kunnen nemen,' zei Vito, wijzend op zijn zoon, die niets hoorde, omdat hij, samen met zijn zus, volledig opging in *Ken de Strijder*, op tv. Het waren de laatste afleveringen van de eerste serie.

'Nietsnut,' schreeuwde Vito.

Salvatore draaide zijn hoofd maar niet zijn blik in de richting van zijn vader. 'Wat is 'r, papa? Ik zit naar Ken te kijken!' Zijn vader gaf hem een pets tegen zijn achterhoofd.

'Au!'

'Begrepen?' ging Vito Cecconi verder. 'Vanaf morgen ga jij met je moeder mee naar de markthallen!' En hij gaf hem nog een klap, maar minder hard dan de eerste.

'Oe!'

'Papa!' zei zijn dochter Rosalia, terwijl ze met haar meeloenborsten over de tafel boog. 'Laat hem met rust, vooruit!'

‘Rosalia heeft gelijk!’ viel Sonia haar bij. ‘Het is niet zijn schuld dat jij ’s ochtends niet op een fatsoenlijke tijd opstaat!’

Vito Cecconi zei een paar seconden niets, de ogen van het hele gezin op zich gericht.

Toen gaf hij een klap op de tafel, waardoor de borden en het bestek rinkelden.

‘Wie is er de baas in dit rothuis?’ brulde hij.

Hij stond op en liep naar de tv. Ken stond op het punt om zijn zoveelste rivaal te laten ontploffen. De voor-ontploffingsgrimas van het slachtoffer was zo teatraal dat zelfs Vito Cecconi bleef staan om ernaar te kijken.

‘Sjezus,’ riep het hoofd van de familie uit toen het lijf op het scherm in duizend stukjes uiteenspatte.

Zonder de televisie uit te zetten ging Vito weer zitten, ook hij gegrepen door de tekenfilm.

Zijn vrouw keek naar hem en glimlachte stilletjes. ‘Hij is nog erger dan de kinderen,’ zei ze bij zichzelf.

Met zijn ogen strak gericht op *Ken de Strijder* gaf haar man ondertussen een aai over het hoofd van zijn zoon, waar hij hem eerder had geslagen. Hij streelde ook Rosalia.

De kinderen hadden het nauwelijks door. Hij ook niet.

Sonia begon de tafel af te ruimen.

‘Hoe gaat het met boksen?’ vroeg Mario Lonica zijn zoon.

Mario Lonica had darmkanker.

‘Goed, pa.’ Hij ging op het bed zitten, naast zijn vader. De kamer was schemerig en het rook er naar medicijnen en ontsmettingsmiddel. Uit de katheter kwam een zacht gepruttel. In het begin was het moeilijk geweest om eraan te wennen. Lonica had in stilte gehuild op het balkon die dag waarop zijn vader was teruggekomen uit het ziekenhuis met die zakjes en slangetjes aan zijn buik. Maar nu

was het geluid een soort vriendelijk achtergrondgeborrel geworden.

‘Wat zegt oom Dreun?’ hield zijn vader vol.

‘Dat ik wat meer moet bewegen,’ antwoordde hij een beetje teleurgesteld. Oom Dreun, die in werkelijkheid niemands oom was, trainde de weinige jongens uit de streek die de edele bokskunst beoefenden. ‘Ik ben langzaam. Ik ben niet zoals Ali.’

‘Snelheid komt met de jaren, Giuseppe. Je traint nog maar zo kort, je bent pas twaalf.’

‘Maar ik ben langzaam...’

‘Op een dag zul je snel zijn.’ Hij zei ‘op een dag’ met iets vers en onbereikbaars in zijn stem. Toen glimlachte hij: ‘En dan zul je net als Ali om Frazier heen dansen.’

‘Denk je dat ik een goede bokser word?’

‘Ja. Maar alleen voor de sport, onthoud dat. Eerst moet je ervoor zorgen dat je jezelf en mama kunt onderhouden met een echte baan.’

Hij begreep te laat dat hij de verkeerde woorden had gekozen.

Lonica's adem stakte in zijn keel.

Onder de lakens werd zijn vaders lijf, ooit stevig, met de dag magerder. Zijn gezicht was inmiddels volkomen ingevallen en zijn ogen leken kolossaal.

De man probeerde nogmaals te glimlachen. ‘En je kunt het nooit weten...’ waagde hij. ‘Misschien word je wel kampioen.’

Lonica knikte, weinig overtuigd.

Fostelli, juist hij, was de enige die op dat moment, voor het slapengaan, aan de overval dacht.

Het kon lukken, waarom niet? Posten, in de buurt van de bank. Muschio's moeder schaduwde, misschien. Ja.

De deur van zijn kamertje ging een klein stukje open. Zijn moeder Paola stak haar hoofd om het hoekje. 'Francesco, slaap je al?'

'Bijna.'

'Heb je je gebeden opgezegd?' Haar stem was nauwelijks te horen. In de huiskamer zat haar man Giordano, in werkelijkheid straatveger maar volgens zijn functiebeschrijving ecologisch medewerker, snelle schetsen te maken op een blaadje, in zijn hoofd de route lopend voor de volgende dag. Hij moest helemaal naar Cuorbene, een boerendorpje. Fostelli stelde zich voor hoe zijn vader zijn hoofd schudde terwijl hij de route uittekende, zoals elke avond nadat hij de tv had uitgezet, zijn tong in zijn mondhoek alsof hij een kunstwerk op papier zette.

'Ik heb mijn gebeden opgezegd, mama.'

'Heb je vergeving gevraagd?'

Waarvoor? wilde hij uitbarsten. Toen bedacht hij dat een overval, of alleen al het plan voor een overval, inderdaad niet het beste toegangskaartje naar de hemel was.

De vrouw zocht haar zoon met haar blik, in het donkere kamertje. Met kleine pasjes liep ze naar zijn bed, ze boog zich over hem heen en raakte even zijn gezicht aan. 'Aan sommige dingen moet ik je niet hoeven herinneren. In september moet je er klaar voor zijn.'

'Ik voel me er al klaar voor, mama. Je weet dat het voor mij een roeping is.' Maar terwijl hij dat zei voelde hij, net als alle andere keren, een steek in zijn maag.

'Goed zo, Francesco.' Ze kuste hem. Toen dwaalde ze verder door het kleine appartement, zoals ze altijd deed, elk uur wie weet wat controlerend, ook 's nachts.

Fostelli luisterde eventjes naar het getik van de plastic slippers, van de ene kamer naar de andere. Toen slikte hij, terwijl hij nadacht over zijn lot. Hij verjoeg het plan voor de

overval zo ver mogelijk uit zijn gedachten en vroeg vergeving, zonder dat hij precies wist aan wie.

‘Wat heb je toch een mooi koppie!’ zei Giuliano Gorelli, terwijl hij de kin van zijn jongere broer optilde.

Gorilla trok zijn hoofd terug. ‘Laat me met rust!’

‘Laat me met rust,’ deed zijn broer hem na. ‘Arm broertje, wat is er met je gebeurd? Wat heb je gedaan dat er je zo uitziet?’

‘Ik ben... gevallen.’

Giuliano lachte luidkeels. ‘Net als die vrouwen in films die worden geslagen!’ En hij gaf hem een duw, niet eens zo hard deze keer, maar Gorilla viel toch tegen de kast van zijn broer aan. ‘Au!’

In vergelijking met die van Gorilla, was Giuliano's kamer altijd blinkend schoon. Zijn moeder had de plicht de ruimte perfect opgeruimd en helder te houden, ‘citroentjesfris’, zoals haar zoon haar opdroeg.

Gorilla masseerde zijn schouder.

‘En?’ vroeg zijn broer met een grijns. ‘Ben je van mening veranderd of niet?’

‘Het gaat wel slecht met je,’ zei Gorilla en op hetzelfde moment had hij al spijt van zijn woorden, ‘als je niemand anders hebt die je kunt vertrouwen dan een broer van twaalf!’

De vuistslag kwam haast zonder dat Gorilla het doorhad.

‘Wil je weer beginnen, eikelkje? Ik kan de hele nacht hetzelfde riedeltje afdraaien, hoor!’

Gorilla deed zijn mond open en spuugde in zijn hand. Bloed. Zijn ogen vulden zich met woedende tranen.

Een zakje, met een touwtje dichtgebonden, schommelde als een klepel voor zijn neus.

‘Je weet waar je dit heen moet brengen,’ gebod Giuliano. ‘En zorg dat je de betaling in het handje krijgt.’

Gorilla kwam met moeite overeind, greep het zakje zonder te kijken naar zijn broer, die in de tussentijd de telefoon had gepakt en een nummer intoetste.

‘Hij komt eraan.’

Aan de andere kant van de wand, in hun slaapkamer, wisselden Fulvio en Sarina Gorelli een snelle, machteloze blik. Toen zetten ze de tv harder.